

Kemianteollisuuden yritysten suhdannetilanne on kohentunut kesän 2021 aikana ja loppuvuoden odotukset ovat myönteiset. Suhdannetunnelmaa vaimentavat globaalisti nousseet raaka-aineiden ja logistiikkapalveluiden hinnat. Vain pieni osa kemianteollisuuden jäsenyrityksistä on voinut siirtää kohonneen hintatason täysimääräisesti omien tuotteidensa hintaan.

Liikevaihto koronaa edeltävällä tasolla

Kemianteollisuuden yritysten liikevaihto oli vuoden 2021 toisella neljänneksellä 2 % ensimmäistä neljänestä suurempi. Vuoden 2020 toiseen neljännekseen verrattuna liikevaihto kasvoi 13 %. Liikevaihto on kuitenkin vasta palautumassa koronakriisiä edeltävälle tasolle ja vuoden 2019 huippulukemiin on kuitenkin edelleen pitkä matka. Ilman toiselle vuosineljännekselle ajoittunutta öljynjalostamon huoltoseisokkia liikevaihdon kasvu olisi ollut ripeämpää.

Kemianteollisuuden liikevaihto heijastelee raakaöljyn hintakehitystä. Huhti-kesäkuussa 2021 öljyn (Brent) keskihinta oli noin 70 dollaria barreilta, eli hinta on kaksinkertaistunut vuodentakaiseen notkahdukseen verrattuna.

Tavaravienti toipumassa

Kemianteollisuuden tavaraviennin arvo oli vuoden 2021 toisella neljänneksellä 2,4 mrd. euroa, eli 2,6 % vuoden takaista suurempi. Vuonna 2020 kemianteollisuuden tavaravienti oli 10,6 mrd. euroa, eli noin viidesosa Suomen tavaraviennistä on kemianteollisuuden tuotteita.

Jalostamon huoltoseisokki pienensi öljytuotteiden vientimääriä toisella vuosineljänneksellä

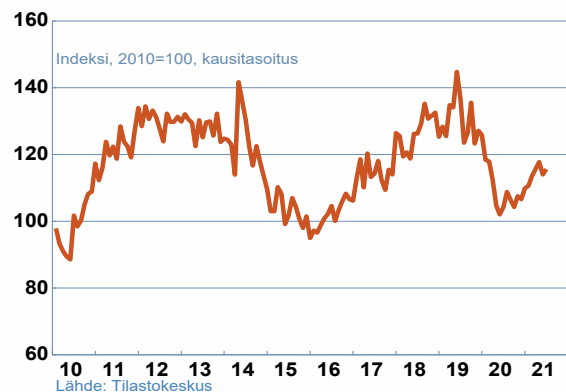
Peruskemian tuotteiden viennin arvo kasvoi hyvän hintakehityksen myötä huhti-kesäkuussa 21 % vuodentakaisesta. Kumi- ja muovituotteiden viennin arvo kasvoi vuoden 2020 vastaavasta ajankohdasta 22 %, mutta lääketeollisuuden vienti supistui toisella neljänneksellä 3 %.

Öljytuotteiden viennin arvo supistui toisella neljänneksellä 37 % vuodentakaiseen verrattuna jalostamon huoltoseisokin vuoksi. Alan vientihinnat ovat kaksinkertaiset vuodentakaiseen verrattuna, mutta viennin määrä oli vain kolmasosa vuodentakaisesta.

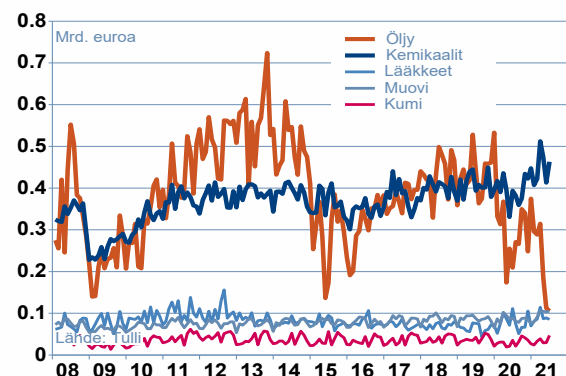
13%

Kemianteollisuuden liikevaihdon kasvu 4–6/2021 edellisvuodesta

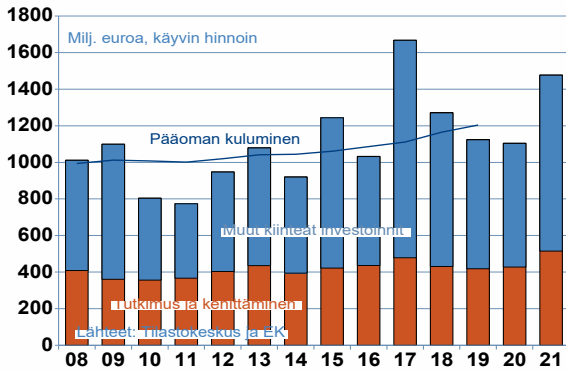
Kemianteollisuuden liikevaihto

Kemianteollisuuden tavaravienti

Kemianteollisuuden investoinnit (ennakko 2020-2021)

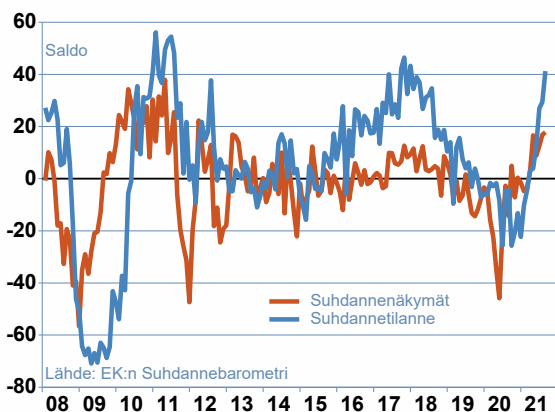
Investoinnit käynnistyneet

Investointisuunnitelmat ovat koronakriisin alun jälkeisen epävarmuuden helpottaessa kääntyneet nousuun. EK:n keväällä 2021 tekemän investointiedustelun mukaan kemianteollisuuden investoinnit supistuivat 2020 lievästi, mutta vuodelle 2021 odotettiin investointeihin noin kolmasosan nousua.

Osaaminen ja innovointi ovat alalle ominaista, sillä investoinneista huomattava osa, runsaat 400 miljoonaa euroa, liittyy tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Kemianteollisuus on jo pitkän ajan investoinut yli miljardin vuodessa Suomeen ja säilyttänyt pääomatasonsa koko 2000-luvun.

Kemianteollisuus on merkittävä arvonluoja, sillä ala tuotti vuonna 2020 ennakkotietojen mukaan arvonlisäystä yhteensä 5,9 mrd. euroa. Arvonlisäys koostuu pääosin työvoimakustannuksista, toimintaylijäämästä ja poistosta.

Kemianteollisuuden suhdanteet

Suhdannetilanne on yleisesti normaalia parempi

Kemianteollisuuden yritysten ajantasaiset suhdannearviot ovat muun teollisuuden tavoin selvästi tavanomaista korkeammalla. Tämänhetkistä tilannetta koskeva saldoluku oli elokuussa 41.

Lähikuukausien suhdanneodotukset ovat suotuisat, saldoluku 17. Vastaajista 79 % arvioi tilanteen pysyvän ennallaan, paranemista odottaa 19 % alasta ja vain 2 % uskoo suhdanteiden olevan pikaisesti hiipumassa.

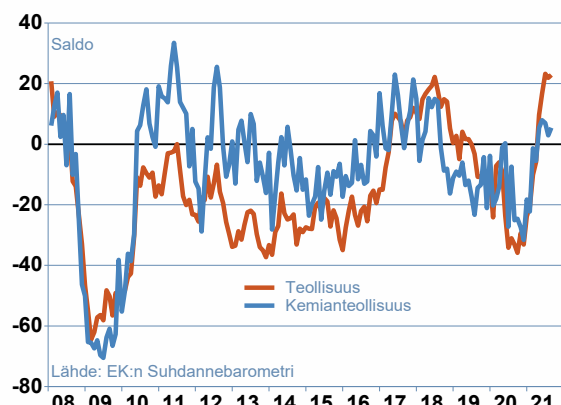
Tilauksia hieman normaalia runsaammin

Kemianteollisuudessa raportoidaan tilaustilanteen olevan hieman tavanomaista parempi, saldoluku elokuussa 6. Valmiiden tuotteiden varastot ovat laskeneet jo melko paljon alle normaalin tason, saldoluku -17. Tuotantokapasiteetti oli elokuussa kokonaan käytössä 75 %:lla kemianteollisuuden suhdannekyselyvastaajista.

Kemianteollisuuden hinnat nousussa

Maailmanlaajuinen kysynnän nopea elpyminen veti kemianteollisuuden tuottajahinnat nousuun vuoden 2021 alussa. Peruskemian tuotteiden hinnat olivat toisella vuosineljänneksellä keskimäärin 10 % vuodentakaista korkeammalla. Kumi- ja muovituotteiden hinnat nousivat 8 %. Vuosi sitten notkahtaneet öljytuotteiden hinnat olivat vuoden 2021 toisella kaksinkertaistuneet vuodentakaisesta. Lääkkeiden hintakehitys on ollut tasaista, sillä hinnat ovat pysyneet likimain ennallaan.

Tilaukanta normaaliin verrattuna

85%

Raaka-aineiden ja komponenttien saatavuus haittaa liiketoimintaa

Raaka-aineiden hinnannoususta hallaa

Raaka-aineista ja komponenteista on ollut pulaa maailmanlaajuisesti. Kemianteollisuuden elokuun lopussa tekemän jäsenkyselyn mukaan ongelmat näkyvät myös alan yrityksissä.

Raaka-aineiden ja komponenttien saatavuus haittaa liiketoimintaa 85 %:lla yrityksistä. Paljon tai erityisen paljon tämä haittaa 32 % yrityksistä. Vastaavasti raaka-aineiden ja komponenttien hinnannousu on aiheuttanut vähintään jonkin verran haittaa jokaiselle yritykselle.

Kyselyn tulosten mukaan noin kolmasosalla yrityksistä ei ole mahdollisuutta siirtää kohonneita materiaalikustannuksia omien tuotteidensa hintoihin ollenkaan tai kuin hieman. Vastaavasti 60 % pystyy siirtämään hinnannousun osittain eteenpäin ja täysimääräisesti tai lähes täysimääräisesti hinnannousun voi siirtää alle 10 % yrityksistä.

Raaka-ainepula tai kustannuspaineet eivät ole kuitenkaan johtaneet lomautuksiin. Ylipäätensä lomautuksia oli käynnissä tai odotettavissa 16 %:ssa yrityksistä.

Alle 10%

yrityksistä on siirtänyt kohonneita materiaalikustannuksia täysimääräisesti omien tuotteidensa hintoihin

Budjettiriihestä panostuksia kestäväan kasvuun

Syksyn budjettiriihen päätökset kurottavat korona-aikaa pidemmälle. Yksi Suomen talouden kilpailukyvyyn kannalta olennaisista asioista on TKI-panosten nostaminen hyvälle kansainväliselle tasolle. Tutkimus- ja kehitystyön tukeminen edesauttaa myös vihreää siirtymää.

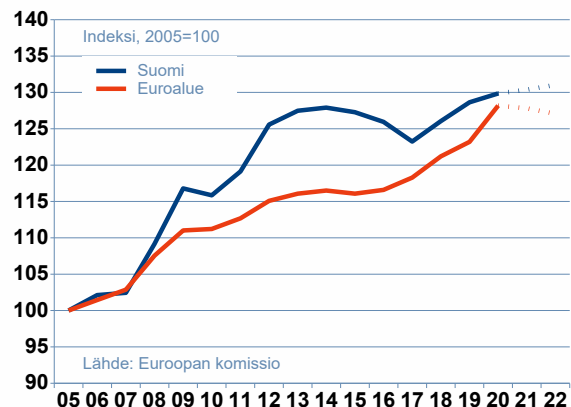
Kemianteollisuus ry:n jäsenkyselyn mukaan hiilineutraaliutta edistetään myös tarjoamalla yrityksille investointitukia sekä mahdollisuuksia vähentää TKI-menoja verotuksessa. Lisäksi koulutusta ja osaamista pidetään merkittävänä vihreän siirtymän mahdollistajana.

Osaajista on pulaa. Jäsenkyselyn mukaan 60 % kemianteollisuuden yrityksistä on vaikeuksia löytää sopivia työntekijöitä. Budjettiriihessä on mahdollisuus tehdä lisäpanostuksia ammatilliseen koulutukseen, suunnata lisäpaikkoja korkeakouluissa LUMA-aloilla. Oppisopimuskoulutuksen profiilia ja toteuttamiskelpoisuutta voidaan nostaa koulutuskorvauksen avulla. Kansainvälisten osaajien rekrytointia tulee sujuvoittaa.

Kemianteollisuuden henkilöstömäärä on ollut stabiili viime vuodet. Vuonna 2020 ala työllisti suoraan yli 34 000 henkilöä, ja välilliset ja tulovaikutukset huomioiden yhteensä lähes 100 000 henkilöä. Tällä hetkellä henkilöstöodotus on taloussuhdanteen siivittämänä nousussa.

Henkilöstömäärien kehitystä jatkossa määrittää se, miten yksikkötyökustannukset kehittyvät suhteessa kilpailijamaihin. Yksikkötyökustannuksiin vaikuttaa palkkakustannusten lisäksi työn tuottavuus. Budjettiriihessä on paikka kirittää työn tuottavuuden kasvua TKI-verovähennyksillä sekä investointituilla.

Vaihtosuhteekorjatut yksikkötyökustannukset

Ansiotaso noususuunnassa

Kemianteollisuuden kokoaikaisten palkansaajien ansiot nousivat ansiotasoindeksin mukaan vuoden 2021 toisella neljänneksellä 2,5 % vuoden 2020 toisesta neljänneksestä. Kaikkien palkansaajien nimellisansiöt kohosivat samaan aikaan 2,4 %. Kiihtyneestä inflaatiosta huolimatta reaaliansiöt nousivat yhä 0,4 %.

Ansiotasoindeksin muutosprosentti koostuu sopimuskorotuksista, palkkaliukumista sekä ammattirakenteen muutoksen vaikutuksesta ansiotasoon. Mikäli korkeampipalkkaisten ammattien määrä kemianteollisuudessa kasvaa, on tällä ansiotasoindeksiä nostava vaikutus.

Kokonaistuotanto palannut koronaa edeltävälle tasolle

Suomen bkt kasvoi toisella vuosineljänneksellä 2,1 % edellisestä neljänneksestä ja samalla palattiin koronakriisiä edeltäviin lukemiin. Hieman pidemmän aikavälin bkt:n kasvutrendistä on kuitenkin jääty jälkeen noin 5 %. Nousussa on ollut etenkin julkinen kulutus ja myös kone- ja laiteinvestointikehitys on ollut suhteellisen suotuisaa, vienti ja yksityinen kulutus ovat vasta palautumassa.

Hintojen nousu kasvattaa monien yritysten liikevaihtoa, mutta myös kustannukset ovat välituotteiden osalta nousussa. Inflaation kiihtyminen jäänee ennusteiden mukaan kuitenkin lyhytaikaiseksi.

Keskeiset ennusteluvut

Valtiovarainministeriö (kesäkuu 2021)

Vuosimuutos tai taso, %	2020*	2021*	2022**
Maailman BKT	-3,4	5,6	4,3
Euroalueen BKT	-6,5	4,8	4,5
Suomen BKT	-2,9	2,6	2,8
-Tuonti, määrä	-6,4	4,3	5,3
-Vienti, määrä	-6,7	4,7	6,3
-Investoinnit	-0,7	-0,5	2,9
-Yksityinen kulutus	-4,7	3,0	3,7
-Työttömyysaste, %	7,7	7,4	6,9

EU:n kemianteollisuus nousussa

Euroopan peruskemianteollisuuden tuotanto oli huhti-kesäkuussa vuodentakaiseen alhaiseen vertailutasoon verrattuna liki 13 %:n kasvussa. Lääketeollisuuden tuotanto on vauhdittunut selvästi ja tuotantomäärät olivat myös 13 % vuoden 2020 toista neljänneestä suurempia.

Koronakriisissä eniten notkahtanut kumiteollisuus on noussut 75 % vuodentakaiseen verrattuna ja muovituote- teollisuudenkin tuotanto on kohonnut 25 % viime vuoden huhti-kesäkuusta.

Öljytuotteiden tuotantomäärät nousivat koko EU:n tasolla toisella neljänneksellä 9 % vuodentakaiseen verrattuna.

Kemia – osa hyvää elämää

Kemianteollisuus on yksi suurimmista teollisuuden toimialoista Suomessa. Merkittävä osa tuotannosta menee vientiin joko suoraan tai vientituotteisiin käytettyinä raaka- ja tarveaineina. Vastaavasti tuodaan sekä tuotannon raaka-aineita että erikoistuotteita.

Kemianteollisuudeksi luokitellaan Suomessa

- Öljy-, kaas- ja petrokemian teollisuus
- Kemian perusteollisuus
- Kemian tuoteteollisuuden eri toimialat: lääketieteollisuus, muovi- ja kumiteollisuus, kosmetiikka ja pesuaineet, maali- ja kumiteollisuus

Kemianteollisuuden talouskatsaus on laadittu yhteistyössä EK:n ekonomistien kanssa. Teksti perustuu 1.9.2021 käytössä olleisiin tietoihin.

Lisätietoja

Johtava asiantuntija Sampo Pehkonen

Kemianteollisuus ry
sampo.pehkonen@kemianteollisuus.fi
GSM 040 763 4700

Ekonomisti Jouko Kangasniemi

Elinkeinoelämän keskusliitto
jouko.kangasniemi@ek.fi
GSM 040 5518136

Kemianteollisuus ry

Eteläranta 10 PL 4, 00131 Helsinki
kemianteollisuus.fi

Twitter: @kemianteollisuus